

Tre decennier med *Ekonomisk Debatt* – en trogen läsa- res reflektioner

Professor Erik Lundberg brukade säga till sina studenter, att kunskaper i national- ekonomi inte underlättade för dem att bli rika. Den enda nytta de kunde räkna med var ökad insikt om orsakerna till deras påvra levnadsvillkor. Effekterna på min privatekonomi av tre decennier med *Ekonomisk Debatt* falsifierar ej den lundberg- ska hypotesen. Detta utesluter inte att läs- ningen har gjort mig ekonomiskt (efter)- klokare.

Missat klipp

Varje nummer av *Ekonomisk Debatt* inne- håller en presentation av Nationalekono- miska Föreningen i dess egenskap av äga- re och utgivare. Tidskriften betecknas som en medlemsförmån. 1973 var årsav- giften 50 kr. Den som så önskade kunde bli ständigt medlem genom att betala tio gånger nämnda belopp. För personer med hygglig sannolikhet för några dussin års återstående medellivslängd var detta ett mycket generöst erbjudande. Från och med 1993 bortföll arrangemanget med ständigt medlems- och prenumerantskap.

I en ledare (73:1) presenterade redaktö- ren Nils Lundgren den nya tidskriften och uttryckte förhoppningen om en stor läse-

krets innefattande bl a studenter och sam- hällslärare. En löpande ”professionell, systematisk och pedagogisk samhällseko- nomisk debatt” utlovades. Redaktören försummade dock att uppmana mig och andra vetgiriga att göra ett rejält s k klipp genom att för den relativt sett måttliga av- giften bli livstidsprenumeranter. För sä- kerhets skull vill jag påpeka, att jag i ef- terhand ej bär något agg till Lundgren. Han gick nämligen inte bakom ryggen på läsarna för att själv teckna sig som stän- dig medlem.

Även ansvarige utgivaren Assar Lind- beck avstod från den goda affären. Något som visade sig vara strategiskt riktigt. Fem år senare kungjorde nämligen Lind- beck (78:1) sitt utträde ur Nationalekono- miska Föreningen, vilket knappast tor- de ha varit möjligt ifall han hade haft sta- tus såsom ständigt medlem. Skälet till Lindbecks beslut var missnöje med en ar- tikel av Villy Bergström i föreningens ju- bileumsskrift. I förstone kan det tyckas lustigt, att Lindbeck alltså är ansvarig utgivare för *Ekonomisk Debatt*, ett med- lemsorgan för en organisation som han inte vill tillhöra. Gissningsvis vill han kunna övervaka att nationalekonomins ansikte utåt inte förfaller till – vad han anser vara – jubileumsskriftnivå.

På basis av hur de dominerande natio- nalekonomerna hade ställt sig till arbetar- rörelsens tunga förslag – bland dem efter- krigsprogrammet och löntagarfonder – an- såg sig Villy Bergström ha funnit en klar ideologisk bias. Han tillskrivs förresten yttrandet: ”En nationalekonom är en per-

GÖRAN ALBINSSON BRUHNER är ekonomie doktor. Han har varit verksam inom försvaret, industrin, samhällsforskningen, ledar- utbildningen och dagspressen.

son med doktorsgrad i liberalism”. Bergström stod inte ensam på sin barrikad. Åke Kleist (77:6) hade granskat de fem första årgångarna av *Ekonomisk Debatt*. Hans slutsats blev, att den borgerliga nationalekonomin var försedd med skygglappar, som dolde motsägelser inom marknads ekonomin. Johan Lönnroth (83:5) hade inte mycket till övers för ”den stora härskara av nutida nationalekonomer, som tror sig kunna ersätta historiska kunskaper med tomma matematiska modeller av icke-existerande idealsamhällen”. Lönnroth avslutade: ”Marx har nu varit död i 100 år men jag har en bestämd känsla av att han kommer att överleva hela den akademiska nationalekonomin.”

Eftertänksamma ekonomer

Med handfast läsarnytta menar jag att en tidskrift innehåller artiklar som ger hållbara underlag för lönsamma privatekonomiska dispositioner. Det är lätt att instämma i Keynes förhoppning om att nationalekonomerna en dag måtte bli lika användbara som tandläkarna. Min tandläkare har solida kunskaper om mål och medel och kan därför göra träffsäkra prognoser och på grundval av dessa ge perfekta råd. Framförallt kan han reparera följderna av min försumlighet. Jämförda med honom framstår skribenterna i *Ekonomisk Debatt* som halvmesyreer. De har aldrig förutsett vad som kom att hända, men har i efterhand alltid kunnat förklara varför det hände.

De första årgångarna var mer inriktade på ”överhettningen” 1969–70 och de ”förlorade åren” 1971–72 än på den kommande avkyllning som medförde att tunga industribranscher förlorades. Med sin artikel (84:2) om politik och ekonomi i Sverige under 1970-talet torde Claes-Henric Siven ha gjort åtskilliga politiker efterklokare. Fastighets- och bankkriserna omkring 1990 kom som en överraskning för tidskriftens läsare. Först några år senare publicerades ett referat (93:1) från ett bankkrismöte i Nationalekonomiska Förening-

en och efter ytterligare fem år (98:1) ett temanummer om finanskrisen. Ej heller varnades i *Ekonomisk Debatt* för det aktuella kursfallet på aktiebörserna. Temanumret om den nya ekonomin (00:6) gav ingen föraning om att dramatiska IT- och telecomfallissemang väntade runt hörnet. Snarare tvärtom. Klas Eklund & Anders E Borg hävdade sålunda, att aktieprisuppgången under senare hälften av 1990-talet inte var en bubbla, utan en naturlig korrigering av p/e-talen.

Från och till har professorer dristat sig att göra framtidsbedömningar. Det började redan i premiärnumret. Enligt referatet från Nationalekonomiska Föreningens debatt om den nya statsverkspropositionen yttrade Göran Ohlin: ”Ett annat motiv (för åtstramning) kan vara risken för en inflationistisk överhettning, men med nuvarande avstånd från kapacitetstaket finner jag det onödigt att befara en sådan sak under den närmaste tiden eller ens under 1974.” Verkligheten slog Ohlin ordentligt på fingrarna. Inflationsutfallet för både 1973 och 1974 blev cirka 11 procent. Lars Werin (73:2) skrev om Sveriges möjligheter att devalvera. Han slutade med en numeriskt preciserad rekommendation: ”För att skapa en mer långsiktig lösning på betalningsproblemet behövs dock en rejäl devalvering, dvs av storleksordningen minst 10 procent.” Det är oklart vad Werin avsåg med långsiktig lösning, men ett knappt decennium senare hade Sverige devalverat med totalt cirka 40 procent. Bo Södersten (73:8) tyckte, att det i diskussionen om svenska utvecklingsmöjligheter vore rimligt att taga del av Jugoslaviens erfarenheter av arbetarstyrd ekonomi: ”Det är inte omöjligt att de tendenserna kommer att bli så starka att frågan om en arbetarstyrd ekonomi kan bli något annat än enbart ett teoretiskt spörsmål även i vårt land.” Södersten återkom (75:1) i frågan och konstaterade: ”I ett halvciviliserat samhälle som det svenska kan motsättningen mellan kapital och arbete nödortfigt överbryggas.” Då-

varande statssekreteraren i ekonomidepartementet Lars Wohlin (78:7) recense-
rade sig själv: "Åtstramningspolitiken har
skapat betingelser för ett återförande av
den svenska ekonomin till en stabil och
uthållig tillväxtväg under de närmaste
åren." Det blev som bekant åtskilliga di-
keskörningar på den tillväxtvägen.

Den sofistikerade prognosmakaren
Ragnar Bentzel (84:4) slumrade under
trendutdragnin: "Sedan lång tid tillbaka
har veckoarbetstiden successivt sjunkit
och med all sannolikhet kommer den att
sjunka även i framtiden. Man kan nog
lugnt utgå ifrån att 30-timmarsdagen (sic)
kommer att vara helt genomförd en bit in
på det nya seklet." Någon av redaktörerna
Lars Bergman och Bertil Holmlund borde
ha väckt Uppsalas svar på Homeros.

Jag medger, att det egentligen är gans-
ka osofistikerat att begära prognoser och i
efterhand mästra dem som hörsammat
kallelsen men siat fel. Som så ofta fann
Erik Lundberg de rätta orden: "Frågan är
inte om ekonomerna har haft fel (för det
har de), utan om de har haft fel på ett in-
tressant sätt." Och härvidlag kan ingen
klandra *Ekonomisk Debatt*. Majoriteten
av dess artiklar har varit innehållsrika och
tänkvärda. Även om deras konkreta läsar-
nytta varit ringa har de ändå utgjort nyttig
läsning. Ökad ekonomisk allmänbildning
har ett medborgerligt egenvärde.

Särskild behållning har jag haft av de ar-
tiklar som utan att rymma prognosambi-
tioner pekat framåt. Ingemar Ståhl (73:4)
noterade att Valter Åmans utredning om
trygghet i anställningen led av en "från-
varo av varje uns av samhällsekoniskt
resonemang". Utvecklingen har visat rea-
listen i Ståhls kritik av turordning vid
uppsägning och återanställning. När jag
under en flygresa i sällskap med statsmi-
nister Olof Palme refererade Ståhls reso-
nemang, sade denne vänligt: "Det där låter
intressant, men det väsentliga för mig är att
LO stöder förslagen." Föredömligt nedgö-
rande var Ståhls (78:8) kritik av en indu-
stripolitisk analys (Bostonrapporten), som

en amerikansk konsultfirma hade gjort på
regeringsuppdrag. I en kort ledare visade
Staffan Viotti (80:8), att det inte behövs
någon lång uppsats för att avslöja absurdi-
teter: "Förr eller senare måste det svenska
pensionssystemet (ATP) med största san-
nolikhet reformeras. Att blunda för detta
idag är bara att förvärra problemen för
framtiden." Elias Kazarians (86:3) redogö-
relse för den islamiska synen på ekonomin
ter sig aktuellare idag än när den publice-
rades.

Paradigm lost – paradigm regained

Det har varit spännande att via *Ekono-
misk Debatt* följa nationalekonomins
egen utveckling. Mitt intryck är, att i den
mån medarbetarna i *Ekonomisk Debatt*
har bekymrat sig om vetenskapsfilosofi,
så återspeglar deras tänkande mer av
Thomas Kuhns revolutioner än av Karl
Poppers evolutioner. Kuhns berömmelse
vilar på hans bok om de vetenskapliga re-
volutionernas struktur. Centralt i analysen
är paradigmbegreppet. Detta står för kon-
sensus inom en disciplin angående vad
forskarkollektivet anser vara relevanta
problem liksom hur dessa skall angripas.
Forskningens uppgift är att förfina och ut-
veckla paradigmet så att det fylls med
ökad teoretisk och empirisk kunskap. Lä-
roböckernas uppgift är att förmedla kun-
skap om gällande paradigmer. Med tiden
uppkommer anomalier, varmed förstås
observationer som inte är möjliga att för-
klara inom gällande paradigm. När de in-
re motsägelserna blivit för stora uppstår
en kris, som initierar uppkomsten av ett
nytt paradigm.

Såvitt gäller nationalekonomin är en
vanlig uppfattning att keynesianismen
meriterar som ett typiskt paradigm. Lars
Matthiessens (73:1) redogörelse för fi-
nanspolitiken under åren kring 1970 illu-
strerar väl drömbilden av samhällsekon-
omin såsom ett flödessystem, vilket styrs
genom att finansministern vrider på de

rätta kranarna. När utgivningen av *Ekonomisk Debatt* startade var den dittills dominerande keynesianska makroteorin på väg in i en djup kris. Den främsta orsaken var dess oförmåga att hantera stagflationen, dvs den kombination av arbetslöshet, låg tillväxt och inflation som växte till ett internationellt gissel. Detaljinriktad stabiliseringspolitik, *fine-tuning*, i förening med ambitiös social ingenjörskonst åstadkom mer sot än bot.

Enligt Kuhn ger inte forskarna upp ett paradigm innan de erbjuds ett alternativ. Mats Persson (87:3) använde Kuhns språkbruk. Han nominerade Robert E Lucas till portalfiguren i den makroteoretiska *revolution* som uppstod under 1970-talet. Men självklart hade *paradigmskiftet* förberetts av många forskare under de närmast föregående decennierna. Med anspelning på Kuhns teori om rationella förväntningar skrev Johan Lönnroth (88:3) under den ironiskt menade rubriken "Ekonomernas rationella åsiktsbyten 1968–88". Efter keynesianismen hade inte bara kommit rationella förväntningar utan också mycket annat såsom monetarism, public choice, transaktionsanalys och rättsekonomi.

Paradigmskiftet kan vara utdragna processer. Max Planck hävdar i sin självbiografi, att en ny vetenskaplig sanning brukar få fullständigt genomslag först när bärarna av det gamla tänkandet har dött ut. Tankarna går osökt till Keynes kända yttrande: "In the long run we are all dead". En travestering skulle kunna lyda: "In the long run the keynesians are all dead". I *Ekonomisk Debatt*s spalter är numera de ännu levande keynesianerna sällsynta gästspelare. I överensstämmelse med Kuhns tankebyggnad var det unga ekonomer som i *Ekonomisk Debatt* lanserade de nya tankarna. Redan i de första årgångarna framträdde Johan Myhrman (73:4, 75:5) som en monetarist med friedmanitisk argumentationslust. Han fick flankunderstöd av Christina och Lars Jonung (73:7).

Ett temanummer (78:8) om ekonomernas roll som rådgivare i den ekonomisk-politiska beslutsprocessen förmedlar en god översikt av de dåtida åsiktsbrytningarna inom ekonomkåren. Ett sympatiskt intryck gör Assar Lindbecks sammanfattning av sin bildningsgång i rådgivarbranschen. Med tiden kom han till insikt om att "imperfectionerna i den politiskt-administrativa processen ofta är *långt större* än de marknadsimperfectioner som ingreppen försöker att komma till rätta med". Även några andra inlägg handlade om en minskad tro på statlig omnikompetens och -potens. Erik "varför inte tvärtom" Lundberg pläderade för antirådgivning i syfte att avstyra andras dumma förslag. Carl Johan Åberg menade, att ämnet nationalekonomi och dess företrädare riskerade att hamna i en förtroendekris. Detta emedan inte tillräckligt många ville lämna "den teoretiska drömvärldens kurvor och på verklighetens villkor ge sig i kast med dess problem". Denna tanke har under årens lopp varierats i åtskilliga artiklar i *Ekonomisk Debatt*.

Den sista större uppgörelsen med keynesianismen publicerades i nummer 83:4. I en från *The Public Interest* översatt artikel hävdade Martin Feldstein, att keynesiansk ekonomisk politik inte kunnat lösa problemen i den amerikanska ekonomin utan tvärtom bidragit till hög inflation och arbetslöshet. Erik Lundberg svarade, att keynesiansk ekonomisk politik hade varit mycket framgångsrik i rader av industriländer. Han karakteriserade Feldsteins tal om en reträtt från keynesianismen såsom önsketänkande. Mats Persson intog en mellanposition och menade att även om Feldstein framstod som cynisk och konservativ borde man inte blankt avfärda hans teser.

Ekonom-imperialismen

I premiärnumrets ledare uttryckte redaktören Nils Lundgren förhoppningen, att *Ekonomisk Debatt* genom att behandla al-

lehandas samhällsproblem skulle demonstrera nationalekonomins bredd. Med åren växte också antalet artiklar, som visade den ekonomiska analysens förmåga att bidra till en höjd sofistikonivå inom andra ämnen såsom statskunskap, sociologi, kriminologi, etc. Ett laddat uttryck för processen har blivit ekonomimperialism.

Viktiga ingredienser i ekonomisk teori är antaganden om aktörsrationalitet och betoning av anpassningsmekanismer. Det är givet att den som utgår ifrån att individer är förnuftsvarerler får en annan syn på sambandet mellan brott och straff än en som ser människorna som gruppstyrda. Härom skrev Göran Skogh (78:3) i Gary Beckers anda. Från tid till annan dyker det upp domedagsprofeter som siar om fattigdom och elände till följd av sinande råvaruresurser och livsfarlig miljöförstöring. I *Ekonomisk Debatt* har skribenter beväpnade med argument om prisbildningens centrala styrroll i marknadsekonomier gått till rätta med mekaniska trendframskrivningar. Redan i det första numret (73:1) granskade Karl-Göran Mäler risken för att naturtillgångarna tar slut. Den första oljekrisen och statsminister Thorbjörn Fälldins kärnkraftsaversion stimulerade till inlägg om energi och ekonomi. Perioden 1973–77 publicerades inte mindre än 35 bidrag. Under årens lopp har Marian Radetzki och Lars Bergman agerat outtröttliga folkupplysare om försörjningen med råvaror och energi.

Johan Myhrman (80:5) och Göran Skogh (80:7) skrev i public choice-termer om de demokratiska spelreglernas bidrag till den offentliga expansionen. Abdul Khakee (85:8) presenterade på public choice och institutionsanalys baserad kulturekonomi som ett nytt område inom nationalekonomi. Matz Dahlberg & Eva Johansson (00:4) belade den socialdemokratiska regeringens röstköp medelst kommunala bidrag. Studien bör rimligen stimulera karriärsugna statsvetare att lära sig ekonomisk/statistisk analys.

Nationalekonomins relationer till sociologin har länge varit ansträngda. För en dryg mansålder sedan yttrade Frank Knight: "Sociology is the science of talk. And there is only one law in sociology. Bad talk drives out good talk." I replik till sociologen Bengt Furåker varierade Bo Södersten (94:4) temat: "Nutidens dr Pangloss styr gärna ut sig i sociologens fjädrar." Typiskt nog var det en sociolog som provocerade den skarpaste konfrontationen i *Ekonomisk Debatts* hittillsvarande historia. Walter Korpi (90:5) hävdade att den etablerade ekonomuppfattningen att Sverige halkat efter i tillväxtligan saknade empirisk täckning. Han fick tillfälle att skriva fem repliker till förnärmade ekonomer innan debatten blåstes av.

En tidskrifts personlighet

En tidskrift är en intellektuell produkt. Därför är det inget uttryck för animism att tala om *Ekonomisk Debatts* personlighet. Primärt består denna av det sakliga stoffet. I det föregående har jag inordnat en bråkdel av artiklarna och inläggen i några innehållskategorier. Nu några rader om de tusentals övriga bidragen. De fylliga referaten från Nationalekonomiska Föreningens möten har mestadels haft ett aktuellare innehåll än de konventionella uppsatserna. Diskussionsinläggen väcker mycken nostalgi. Jag ser framför mig den myndige rikshushållaren Gunnar Sträng (75:2): "Jag skall beflita mig om att i fortsättningen lägga min pedagogik på ett enklare plan."

Övergående artikelämnen har varit prisregleringar, löntagarfonder, industripolitik, inflation, öststatsekonomi, etc. Stefan Hedlund (89:1, 89:6, 90:1, 90:7, 90:8) bevakade föredömligt Sovjetekonomins sönderfall. Bland perenna ämnen märks bostadspolitiken, den offentliga sektorns expansion, sjukvården, skattefrågor (Har det stora intresset för villabeskattningen sin grund i ekonomernas boendevillkor?), invandringen, etc. Bara ett

huvudämne har dominerats av kvinnliga skribenter. Gissa vilket! På 70-talet handlade många artiklar om implikationerna av fasta växelkurser. I år står EMU i fokus.

Det har varit intressant att följa hur återkommande skribenter med tiden blivit kunnigare och mognare. Att jag i det föregående varit sparsam med titlar beror på att det skulle taga för stort utrymme att skriva presentationer av typen: Dåvarande filosofie kandidaten sedermera professor. Filosofie kandidater benämns för övrigt numera doktorander. Så en fråga om frågetecken. Tror nationalekonomer att rubriker i frågeform får deras resonemang att framstå som mer objektiva? I flera årgångar har mer än en tredjedel av artikelrubrikerna varit försedda med frågetecken. I den mån nationalekonomer besitter humor har de sällan demonstrerat densamma i *Ekonomisk Debatt*. Vissa vitsiga rubriker kan med tvekan godkännas. Malmfälten i brytningstid (87:3). Bagge får tacka Rockefeller (87:6). På jakt efter älgens samhällsekonomiska värde (88:2). Alltför platta var rubrikerna till en replikväxling (91:1) involverande Olof Bolin och Bo Sandberg. Den förre skämtade: "Sandstorm utan korn. Svar till Sandberg." Den senare klämde till med "en argumentation på lösa boliner". Om satirskrivandet skall bara sägas, att utvecklingen har gått tillbaka sedan Frédéric Bastiat (1801–50) lät belysningsbranschen kräva åtgärder mot konkurrensen från solen.

Jag är förvånad över att Nationalekonomiska Föreningen tolererar att *Ekonomisk Debatt* har ledare. Utan stöd i organisationens stadgar erhåller ju personligt tyckande språkrörstatus. Redaktörsskiftet har inneburit ståndpunktsbyten. I en av Mats Persson (80:3) signerad ledare betecknades förslaget om ett slopande eller åtminstone en sänkning av momsen på maten såsom en från samhällsekonomisk synpunkt rimlig propå. Åtta år senare hade *Ekonomisk Debatt* ändrat åsikt.

Ledarskribenterna Bengt Assarsson & Bo Sandelin (88:3) utgick ifrån, att "övergödning är ett betydligt större problem än undernäring i vårt land". De fann argumenten *mot* en sänkt matmoms starka emedan det i regel är "föga effektivt att bedriva utjämningspolitik genom prismanipulering". Anders Vredin (93:4) lät på ledarplats *Ekonomisk Debatt* framföra en "hyllning till Bengt Westerberg", vilken inleddes med orden: "Det måste vara svårt för en person med ekonomutbildning och intresse för samhällsfrågor att inte älska Bengt Westerberg." Visst vore det intressant att få taga del av sakunderlaget för detta påstående! I ledaren av Mats Persson & Claes-Henric Siven (97:1) var däremot innebörden oomtvistlig, när det hävdades, att forskningsinsatser inte får strypas med hänvisning till att de kan vara "irrelevanta och obegripliga för kommunalråd från Katrineholm".

Gjort skäl för namnet

Säga vad man vill om *Ekonomisk Debatt*, men nog har tidskriften gjort skäl för sitt namn. Den har ända från starten varit genomsyrad med meningsbrytningar. I förstone kan detta synas märkligt. Svenskarna anses ju vara konflikträdda och konsensusökande. Härtill kommer att nationalekonomerna är måna om att deras disciplin skall anses ha status av vetenskap. Och seriösa forskare har distans till det dagsaktuella. President Harry Truman sägs ha uttryckt önskemål om enbart enarmade ekonomer, emedan han var så utled på *on the one hand, on the other hand*. Truman skulle knappast ha gillat Peter Englund (87:3) som svarade både ja och nej på frågan om kapital- och arbetsinkomster bör beskattas lika. Nationalekonomerna har vidare beskyllts för att vara andligen konforma. Det har sagts att de liknar sovande eskimåer i en igloo. Vänder sig en, så vänder sig alla.

Det finns även konträra föreställningar om nationalekonomerna som ständigt

oeniga. Churchills klagan är berömd: "När jag frågar sex ekonomer får jag sju svar. Två från den ombytliga Mr Keynes." I det perspektivet skulle Englands ovan nämnda artikel kunna klassificeras såsom inbyggd polemik. Vad som irriterar premiärministrar bör naturligtvis glädja debattredaktörer. Jag tror att det finns tre huvudskäl till nationalekonomernas uppenbara diskussionslusta. För det första är deras studieföremål resultat av mänskliga beteenden. För det andra vetter deras ämne mot politiken. För det tredje har akademiker alltid haft förmåga att tvista om det mesta. Det har snart gått ett och ett halvt sekel sedan Lorentz Dietrichson & Pontus Wikner parodierade Runeberg: "Mångtusen docenter vandra / På Upplands ödsliga slätt. / Där äta de upp varandra, / Och ingen av dem blir mätt." – Vad än lundensarna må tycka om sina kolleger, så har de i *Ekonomisk Debatt* framträtt påtagligt eniga och har inte försummat något tillfälle att högaktningfullt harangera Knut Wicksell. Inledningsmeningen i Lundaekonomen Lars Söderströms (73:2) debutbidrag andades indignation över vad utbölingar kan taga sig före: "Tre stockholmare (sic), Thomas Franzén, Kerstin Lövgren och Irma Rosenberg, har skrivit en kommentar till mitt betänkande..."

Söderströms inlägg gav för övrigt det första exemplet på ett debattgrepp, som kom att brukas ett otal gånger: "Eftersom (mina kritiker) inte tycks ha förstått vad betänkandet handlar om skall jag inleda mitt genmäle med att kort redogöra för detta." Det underförstådda budskapet är här, att förekomsten av opposition alls inte innebär att det existerar något hållbart alternativ till skribentens ståndpunkt. Om bara motståndarna insåge vad denne menar, så skulle de genast begripa att han har rätt. Ett annat knep är att – som Johan Torstensson (94:4) gjorde i en ledare om EU-konsekvensutredningen SOU 1994:6 – infamt hyckla medlidande: "Att utföra ett arbete och sedan erkänna att det var

undermåligt är inte så enkelt."

Forskare träter gärna om metoder. Klart underhållningsvärde hade duellen Sören Wibe vs Sverker Sörlin & Gunnar Törnqvist (00:7). Den förre fann de senares bok "Kunskap för välstånd" ovetenskaplig och därmed politiskt vilseledande. De angripna blev inte svaret skyldiga: "Vi finner att Wibes inlägg innehåller allvarliga brister i databehandling, analys och tolkning av bokens budskap och slutsatser. I sitt polemiska nit brister Wibe också vad gäller sedvanliga etiska och metodologiska principer för vetenskapligt arbete."

Det dröjde till den femte årgången innan *Ekonomisk Debatt* fick en recensionsavdelning, vilken till att börja med var sporadiskt återkommande. För premiären svarade Marian Radetzki (77:4). Han lyckades med konststycket att på en dryg spalt anmäla en engelsk antologi på 860 sidor. Boken betecknades som en billig guldgruva, emedan den kostade fem öre per sida. Redan i det följande numret (77:5) blev tonen gemenare. Per Wijkman uttryckte i sin slutmening medlidande med översättaren av en bok om tredje världen i skuldfällan: "Man känner för den senare, när man betänker att han fått översätta en bok som – en gång skriven – borde lämnats otryckt."

Anders Broström (79:1) gjorde en klart ideologistyrd nedsabling av en bok om löntagarfonder skriven av Per-Martin Meyerson. Efter att ha påstått att texten förde tankarna till en SAF-inlaga, efterlyste recensenten "en saklig och konstruktiv debatt om möjligheterna att förena planhushållningsinslag med marknadsekonomi". Johan A Lybeck (82:4) verkade dock vara driven av rent ämnespatos i sitt lustmord på Gunnar Adler-Karlssons verk "De tre världarna". Här några av dolkstötarna. – Slutsatserna följer inte av analysen. Författaren besvarar inte de frågor han ställer. Referenser saknas till allvarliga påståenden. Adler-Karlsson utgör en viktig källa för Adler-

Karlsson. Diskussionen om den ekonomiska jämlikheten är grotesk för en person som anser sig vara fackekonom.

Vissa hätska omdömena har inspirerat mig till en hypotes. Mitt bestämda läsarintryck är att det länge (fortfarande?) var anmälarna och inte redaktörerna som i huvudsak svarade för bokurvalet. Och eftersom författarna inte haft replikrätt är det tänkbart att åtminstone några recenser har fallit för att frestelsen att vädra rancuner. Men inget replikförbud utan lokala undantag. Göteborgaren och nationalekonomen Christer Nilsson (81:5) ansåg att boken "Sverige 2020 – en framtid för människor" borde läsas med stor urskiljning. Göteborgarna och redaktörerna Johan A Lybeck & Lennart Hjalmarsson medgav göteborgaren och författaren/fysikern Karl-Erik Eriksson (81:8) replik på recensionen. Eftersom denne beskyllde nationalekonomerna för att hålla fast vid sedan länge avlivade dogmer, såg sig Hjalmarsson föranlåten att skriva en replik på undantagsrepliken. Åtskilliga bokgranskningar har emellertid publicerats i form av debattinlägg, varigenom angräpnade författare automatiskt erhållit möjlighet till genmälen.

Jag har inte funnit något enda fall, där en polemiserande ekonom erkänt sig ha ändrat uppfattning till följd av motståndarens kloka argumentation. Ej heller tycks tidskriftens ledare ha satt några spår i den ekonomiska politiken. De artiklar som ekonomer – Sten Westerberg, Lars Wohlin, Kjell-Olof Feldt, Klas Eklund, m fl – skrivit under perioder av politisk verksamhet har varit mer präglade av försvar och övertalning än av analys. Rent agitatoriskt summerade Carl Johan Åberg (79:1), vad han ansåg ha varit en tilltvålning av Sven Grassman och Johan Myhrman: "Men så går det när man sätter företagsvinsterna före sysselsättning och investeringar." – Det är vidare omöjligt att avgöra huruvida *Ekonomisk Debatt* har haft något direkt eller indirekt inflytande på kunskaper och åsikter i världen utanför

ekonom- och politikerghettona. I anledning härav ber jag avslutningsvis, att till nuvarande och kommande redaktörer för *Ekonomisk Debatt* få framföra ett transponerat budskap från en erfaren amerikan: Att publicera nummer efter nummer av en ambitiös tidskrift är som att släppa fjädrar i Grand Canyon och sedan lyssna efter ekot.